

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, 2018 LIEPOS – JULY 17, 2018 • Vol. CIX NR. 85

Kaina 1.50 dol.

PERIODICALS

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 07-16-2018

ŠIAME NUMERYJE:

Kai futbolas svarbiau už saugumą – 2 psl.

„Alatėjos“ vasara Dainavoje – 4 psl.

DRAUGAS
Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

85-osios „Lituanicos“ skrydžio metinės: didžiulosimės amžinai

Akimirkos iš 85-ųjų „Lituanicos“ skrydžio metinių minėjimo prie S. Dariaus ir S. Girėno paminklo Marquette Parke.

Audronės Kižytės nuotraukos

VIRGINIJA PETRAUSKIENĖ

Liepos 15-ąją Čikagos lietuviai paminėjo Stepono Dariaus ir Stasio Girėno skrydžio per Atlantą 85-ąsias metines. Ši data sutapo su paskelbta Pasaulio lietuvių vienybės diena. Sekmadienį, 10 val. ryto grupė minėjimo dalyvių susirinko Marquette Parke prie šiems lakūnams skirto paminklo. Čia iškilmingai suplevėsavo Lietuvių šaulių sąjungos išeivijoje, ateitininkų ir kitų paminėjime dalyvavusių organizacijų vėliavos, sveikinimo kalbose buvo prisimintas S. Dariaus ir S. Girėno skrydis, kurį jie patys skyrė Lietuvos sūnų dvasiai įkvėpti. Buvo perskaitytas Lietuvos aviacijos muziejaus direktoriaus sveikinimas, skirtas Amerikos lietuviams

– 11 psl.

„Lietuvos istorija“ išleista angliškai

Knygos pristatyme kalbėjo (iš k.): B. Makauskas, D. Januta ir A. Avižienis.

A. Vaškevičiaus nuotr.

ALGIS VAŠKEVIČIUS

Neseniai dienos šviesą išvydusi „Lietuvos istorija“ anglų kalba sulaukė didelio susidomėjimo. Knygos pristatymo metu Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos salė buvo sausakimša. Ir tai nuostabu – tomis dienomis čia pat, Seimo rūmuose vyko Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) XVI Seimo posėdžiai, kurių dalyviai – lietuviai iš viso pasaulio susirinko į šios labai svarbios knygos, kurios kelias iki skaitytojų buvo tikrai ilgas pristatymą. Knyga išleista JAV Lietuvių Bendruomenės (LB) iniciatyva, jos lei-

dimą finansavo Lietuvių Fondas (LF), o beveik visas 1 000 egzempliorių tiražas pasklis po visą pasaulį.

Knygos pristatymo renginį vedusi JAV LB Krašto valdybos pirmininkė Sigita Šimkuvienė-Rosen pasiūlydė, kad šiemet ši Bendruomenė buvo apdovanojama Lietuvos užsienio reikalų ministerijos garbės ženklu – „Diplomatijos žvaigždė“ ir pristatė svečius – vieną iš naujosios knygos autorių istoriką, Lietuvos konsulą Tilžėje (Sovetske), iš Seinų krašto kilusį Bronių Makauską, taip pat daug prie šios knygos prisidėjusius advokatą Donatą Janutą ir profesorių Algirdą Antaną Avižienį.

– 3 psl.

Puikiai prisimenu, ką reikia užmiršti – Robert Louis Stevenson

Kas laimėjo Europos Sąjungos (ES) ir JAV ginčą dėl NATO ateities, įsiplieskusį liepos 11–12 dienomis Belgijos sostinėje Briuselyje? Teisi ne Europa, teisus, bent jau morališkai, – JAV prezidentas Donald Trump. Europa iki šiol tikrai per mažai rūpinosi savo saugumu, gynybos išlaidų naštą suversdama ant JAV pečių ir, be kita ko, nenorėdama Washingtonui parodyti net minimalaus palankumo už dešimtmečiais pusvelčiui teiktas saugumo garantijas.

Todėl JAV vadovo perspėjimai apie galimą amerikiečių pasitraukimą iš NATO – logiški. Tiesa, D. Trump vėliau teigė, kad akivaizdžių užuominų dėl išėjimo nedarė, nes NATO aljansas – puikus darinys. Ir vis dėlto Briuselyje kilo užtektinai rimtas sąmyšis (sušaukta neeilinė sesija), kurį slopinant puikiai pasirodė Lietuvos prezidentė Dalia Grybauskaitė. Europa krūptelėjo politikos užkulisiuose pasklidus kalboms apie JAV kariuomenės pasitraukimą iš NATO struktūrų. Juk NATO be Amerikos – tuščia vieta. O Amerika, regis, vis rečiau juokauja. Ji jau pasitraukė iš kai kurių įtakingų tarptautinių organizacijų, atsisakė kai kurių svarbių sutarčių. Tad kodėl nepasitraukus dar ir iš Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos, jei niekas nenori girdėti svarių, pagrįstų Washingtono argumentų?

Kad Europa vis dar linkusi kvailioti, nesuprasdama padėties rimtumo, byloja belgiškas „svetingumas“. Kai JAV prezidentas D. Trump atvyko į Briuselį dalyvauti NATO viršūnių susitikime, jį pasitiko tik žemo rango užsienio reikalų ministerijos atstovas. Aukščiausi Belgijos valdžios vyrai tuomet savo dėmesį buvo sukoncentravę į futbolą – Sankt Peterburge belgų futbolininkai turėjo žaisti svarbias rungtynes su prancūzais. Žodžiu, Belgijos karalius Philippe ir užsienio reikalų ministras Didier Reyniers pramogavo šiaurinėje Rusijos sostinėje, o premjeras Charles Michel rungtynes stebėjo, kaip pranešė agentūra ELTA, vienoje iš austruolių zonų Bren-le-Kont mieste.

Šis pavyzdys nėra pats svarbiausias. Bet jis – įkalbingas. Kaip bendrauti su Europa, kuriai futbolą – svarbiau nei pagarbus daugiausiai lėšų į NATO biudžetą įnešančios šalies vadovo sutikimas? Gal pasirodysiu ne itin mandagus ir korektiškas, bet, mano supratimu, tiek Belgijos karalius, tiek Belgijos premjeras, tiek Belgijos užsienio reikalų ministras šį sykį pasielgė kiauliškai. Turint omenyje JAV prezidento impulsyvumą D. Trump galėjo mirtinai išsižeisti – nedelsiant išskristi atgal į Washingtoną ruoštis susitikimui su Vladimiru Putinu suomių sostinėje Helsinkyje. Ką tada būtų dariusi Europa, niekaip nepajėgianti gynybos reikmėms skirti 2 proc. nuo BVP?

Beje, belgiškas „svetingumas“ – ne pati didžiausia Europos nuodėmė. Didžiausia nuodėmė – tai išdavystės. Išdavysčių daug. Pavyzdžiui, „Nord Stream 2“. „Sandorį su Maskva dėl dujotiekio ‘Nord Stream 2’ sudariusią Vokietiją visiškai kontroliuoja Rusija“. Taip prieš prasidedant NATO viršūnių susitikimui Briuselyje pareiškė JAV prezidentas D. Trump. Argi D. Trump nėra teisus, kaltindamas Vokietiją priklausant nuo Rusijos dėl nuolaidžiavimo tiesiant dujotiekį? Argi Vokietija nenusispyrovė į Baltijos valstybių nuogastavimus dėl dujotiekio keliamų grėsmių?

D. Trump buvo teisus ir tuomet, kai pabrėžė: „Manau, labai liūdna, jog Vokietija sudaro didžiulį naftos ir dujų sandorį su Rusija, kai turėtų jos sau-

Kai futbolas svarbiau už saugumą

GINTARAS VISOCKAS

gotis, tačiau kasmet Rusijai moka milijardus dolerių“. Šventa tiesa. D. Trump karčią tiesą režė ir tuomet: „Gynybos reikmėms JAV ‘moka labai daug’, kad apsaugotų Prancūziją, Vokietiją ir kitas šalis. Vokietija – turtinga šalis... ji galėtų nedelsdama, jau rytoj padidinti išlaidas gynybai ir neturėti jokių bėdų“. Ir vėl – karti tiesa.

Bet ar išgirs šiuos priekaištus Vokietijos kancelerė Angela Merkel? Juk Vokietijoje daug „išvalgių“ politikų, kurie panašiai mano kaip ir buvęs Vokietijos užsienio reikalų ministras Sigmar Gabriel: „Po naujausių D. Trump reikalavimų tučiuojau padidinti NATO šalių išlaidas gynybai iki 2 proc. BVP santykiuose su JAV turi būti laikomasi griežtesnės pozicijos“ (leidinys „Spiegel Online“). Vadinas, užuot Amerikos atsiprašius, jai dar prieštaraujama, drįstama ją kritikuoti. Dar pridėkime vokiškas apklausas, kurios byloja, jog maždaug pusė šalies gyventojų nepalankiai žiūri į Vokietijoje dislokuotus amerikietiškus dalinius, ir turėsime keistą panoramą. O jei prisiminsime D. Trump piktą klausimą, kodėl Vokietija po išpuolio prieš perbėgusį į Vakarus rusų šnipą Sergejų Skripalį iš šalies išsiuntė tik tris ar keturis rusų diplomatus, kai JAV išvijo net 60 rusų diplomatų, – bus visiškai liūdna ir baugu.

Todėl Europos Vadovų Tarybos (EVT) pirmininkas Donald Tusk neteisus, kai ragino Washingtoną vertinti savo sąjungininkus europiečius, nes „jų nėra daug“. Sąjungininkus vertinti būtina, ypač, kai jų – mažai. Bet šis priekaištas pirmiausia taikytinas ES vadovams – vertink savo sąjungininkę Ameriką, nes ji – vienui vienintelė. Net jei Amerika kaprizinga, net jei D. Trump ne visuomet politikorektiškas, – nu-

ryk nuoskaudą. Nes JAV be ES pagalbos apsigins nuo pačių didžiausių, baisiausių ir žiauriausių priešų, o Europa be amerikiečių pagalbos – pražus. Tai – akivaizdu. Kvaila nematyti šios tiesos.

Tad sulaukus žinios, jog „Prezidentė Dalia Grybauskaitė Lietuvos žmonių vardu atsiima Westfalijos taikos premiją“, apėmė dvejopas jausmas. Taip, tokia premija Lietuvai ir Baltijos valstybėms yra svar-

bi. Ši garbingą apdovanojimą paskyrė įtakinga Vokietijos Westfalijos ir Lippės regionų verslo asociacija. Baltijos šalims ji skirta už išskirtinį demokratinio vystymosi pavyzdį ir indėlį į žemyno taiką. 1998 m. įsteigta Westfalijos taikos premija teikiama kas dvejus metus už ypatingus nuopelnus stiprinant Europos ir tarptautinę taiką.

Bet jei būtų galima rinktis, Baltijos valstybės turėtų pasielgti iššaukiančiai: jei Berlynas neatsisako išdavikiško „Nord Stream 2“, Baltijos valstybės atsisako Westfalijos taikos premijos. Nes šie du dalykai – nesuderinami. Viena vokiška ranka mus vertina, globoja, saugo, kita – leidžia Rusijai mus smaugti. Taip elgtis – mažų mažiausiai nesolidu. Vokietija privalanti pasirinkti, su kuo ji eina obuoliauti.

Deja, nesolidžiai elgiasi ne tik Vokietija. Kvailokai pasielgė ir Latvijos finansų ministrė Dana Reizniece-Ozola, viešai diskutavusi apie karinio biudžeto reikalus. Be abejo, D. Trump labai skuba, ragindamas Europą skirti kuo daugiau lėšų karinėms reikmėms (2 proc. nuo BVP neužtenka, norėtų jau 4 proc.). Bet Latvija galėjo prikasti liežuvį ir nelaidyti replikų, esą diskusijos apie tolesnį gynybos biudžeto didinimą bus įmanomos tik tada, kai visos NATO šalys padidins išlaidas gynybai bent jau iki 2 proc. BVP. Ministrė nederėjo teigti, esą reikia kažin kokio patvirtinimo, kad visos NATO šalys rimtai žiūri į karinio finansavimo prievolę, esą Latvija artimiausiu metu tikrai neskirs 4 proc. nuo BVP (šiuo metu tik aštuonios NATO šalys skiria gynybai daugiau kaip 2 proc. BVP).

Latvijos finansų ministrė, regis, pamiršo, kokia tikroji geopolitinė jos šalies padėtis.

Viršūnių susitikimas: santykiai pasikeitė per 4 valandas

Po JAV prezidento Donald Trump ir Rusijos vadovo Vladimiro Putino susitikimo Suomijos sostinėje Helsinkyje surengtoje bendroje spaudos konferencijoje D. Trump sakė, kad abi šalys kaltos dėl ankstesnio bendradarbiavimo nebuvimo. JAV vadovo teigimu, santykiai su Rusija buvo labai blogi, bet jie pasikeitė pirmadienį.

„Abi šalys kaltos dėl ankstesnio bendradarbiavimo nebuvimo. Mes visi elgiamės kvailai – reikėjo daug anksčiau pradėti dialogą (...). Abi šalys padarė klaidų, ir tai labai nenaudinga mūsų šalims. Neturėjome jokių sąlyčio taškų, tikiuosi, tie nuogastavimai bus išsklaidyti“, – teigė D. Trump.

D. Trump taip pat pabrėžė, kad šalių nesutarimai visiems suprantami ir žinomi, bet nuo šio susitikimo bus pradėta ieškoti būdų problemoms spręsti.

Pasak JAV prezidento, šiuo metu šalys turi daug bendrų problemų, tarp jų branduolinio gink-

D. Trump ir V. Putinas susitarė „dažnai susitikti ateityje“.

EPA-ELTA nuotr.

lo platinimas Šiaurės Korėjoje, ISIS, terorizmas, Irano branduolinės pozicijos, Sirijos klausimas. Pasak JAV vadovo, šiandien buvo padėtas pirmas žingsnis dvišaliame dialoge šias problemas spręsti. D. Trump teigimu, abi šalys nori surasti bendrą, realistišką sutarimą bei išspręsti šias problemas.

Nukelta į 11 psl.

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday
and Saturday

except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by
the Lithuanian Catholic Press Society,

4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.

Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284

Periodical class postage paid at Chicago, IL

and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00

JAV – metams \$150.00 • 1/2 metų \$80.00 • 3 mėn. \$57.00

Pirma klase – \$340.00 • kartą per savaitę \$240.00

Į Kanadą – metams \$390.00 (USD) • 1/2 metų \$210.00 (USD) • 3 mėn. \$110.00 (USD)

Į Lietuvą paprastu paštu – metams \$120.00 • 1/2 metų \$66.00

Internetinė prenumerata – metams \$99.00

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV metams \$95.00 • 1/2 metų \$70.00 • 3 mėn. \$48.00

Į Kanadą – metams \$150.00 (USD) • 1/2 metų \$120.00 (USD) • 3 mėn. \$75.00 (USD)

Į Lietuvą – metams \$70.00

Mažindami pašto išlaidas, prenumeratos kvitų nesiunčiame. „Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien nuo 9:00 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.

Redakcija dirba kasdien nuo 8:00 iki 4:00, šeštadieniais nedirba.

Administracija –
skelbimai@draugas.org, administracija@draugas.org

Reklama – Audronė Kižytė,
audreykizys@gmail.com, 630-805-1404

Vyriausioji redaktorė –
Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Redaktorė –
Virginija Petrauskienė

Techninis redaktorius –
Jonas Kuprys

Korektorė –
Dalia Sokienė

Už skelbimų turinį ir kalbą neatsakome.

Straipsnių autorių nuomonė nebūtinai
sutampa su redakcijos nuomone.

Vydūno draugijos garbės pirmininko V. Bagdonavičiaus sveikinimai konsului.

R. Dirvonio (k.) ir B. Makausko pokalbis.

A. Vaškevičiaus nuotraukos

„Lietuvos istorija“ išleista angliškai

Atkelta iš 1 psl.

Renginyje viešėjo ir ypatingas svečias – šiomis dienomis 93-ąjį gimtadienį šventęs legendinis partizanas ir politinis kalinys Juozas Jakavonis-Tigras, kuris birželio mėnesį apsilankė Jungtinėse Valstijose.

Nuskambėjus Bernardo Brazdžionio ir Justino Marcinkevičiaus eilėraščių posmams, vedėja pristatė D. Janutą, priminusi, kad šis dosnus mecenatas Londono aukcione nupirko ir Valdovų rūmams padovanojo vertingą paveikslą, taip pat parėmė Vyčio paminklo statybą Kaune, lėšų skyrė ir Vydūno paminklo pastatymui Tilžėje.

„Kaip Jūs atskiriate labiau vertingą knygą nuo mažiau vertingos? – tokiu klausimu pradėjo savo pasisakymą D. Januta. – Naująjį leidinį pavadinęs itin vertingu, jis smulkiau papasakojo apie knygos struktūrą – dvi dalis, kurios pirmąją sudaro istoriko B. Makausko lietuvių kalba 2000-aisiais ir 2006-aisiais metais išleista „Lietuvos istorija“, dviejų vertėjų Rasos Mažeikos ir Karilės Vaitkutės išversta į anglų kalbą, o antrojoje knygos dalyje spausdinami įvairių temų papildymai apie laikotarpį po Antrojo pasaulinio karo.

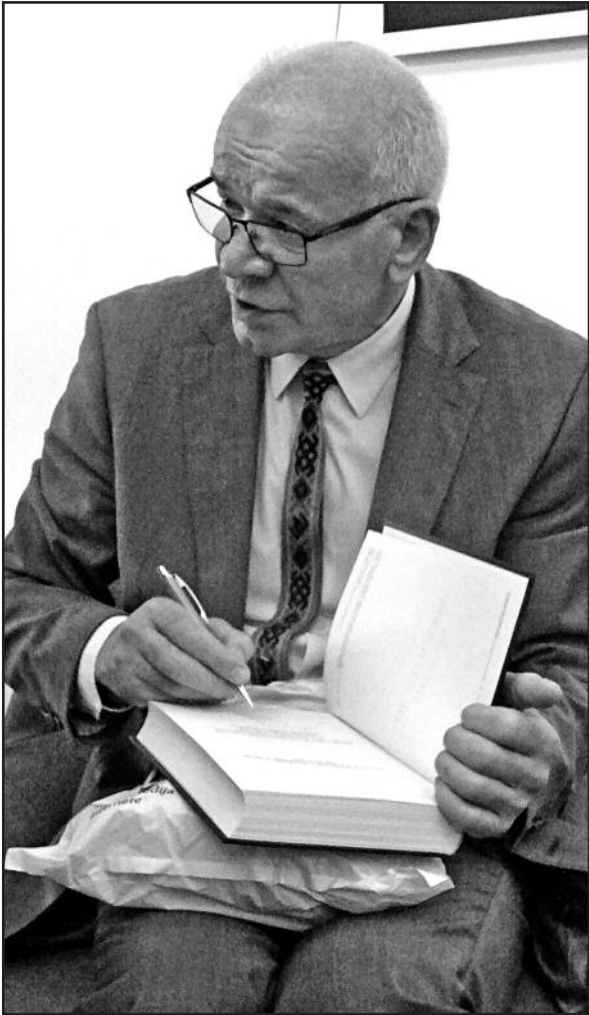
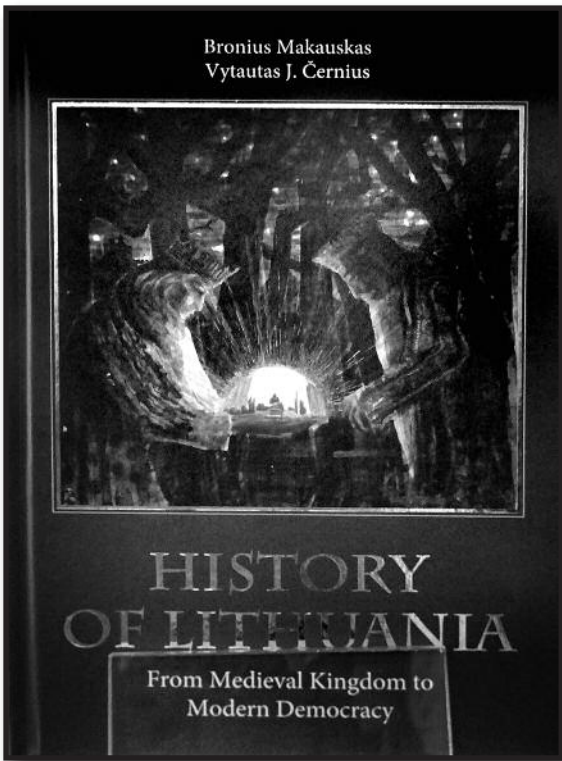
D. Januta priminė, kad tai ne pirmoji anglų kalba pasirodžiusi „Lietuvos istorija“ – yra gerai žinoma akademinio pobūdžio istoriko Zigmanto Kiaupos išleista knyga, taip pat labiau diplomatams skirta ir Lietuvos užsienio reikalų ministerijos užsakymu išleista istorikų Alfonso Eidinto, Alfredo Bumblausko, Antano Kulakausko ir Mindaugo Tamošaičio parašyta „Lietuvos istorija“.

„Naujoji knyga yra skirta platesnei auditorijai, ne akademiniam ar diplomatiniam sluoksniui, o eiliniams skaitytojams, kurie nori sužinoti tą istoriją, bet lietuviškai nesupranta. Knygą galės skaityti mūsų draugai amerikiečiai, galų gale mūsų vaikai ir anūkai, kuriems skaityti lietuviškai per sunku“, – sakė D. Januta.

Jis pasidžiaugė, kad knyga parašyta sklandžiai, logiškai, joje gausu iliustracijų, žemėlapių, puikiai paaiškinančių įvairius faktus. Svečio nuomone, labai gerai yra tai, kad knygoje ne tik aprašoma, kas vyko, bet duodama suprasti, kaip ir kodėl tie vieni ar kiti įvykiai vyko. Įdomu, pavyzdžiui, sužinoti, kodėl tarpusavyje nesutarė XVII amžiaus garsiosios didikų šeimos Pacai, Radvilos ir Sapiegos, kokie asmeniškumai tai lėmė.

Vienas knygos autorių B. Makauskas susirinkusiems aiškino, kad „nėra tos pačios istorijos, istorija yra ją rašančio istoriko išmintis“. Pasak jo, labai daug ką pasako ir istoriko biografija, iš kurios galima numanyti, kokia ta jo rašoma istorija bus.

„Visi mes esame skirtingi, bet yra vienas bendras dalykas – Lietuva. Mes privalome rasti bendrą vardiklį – ar yra partijų, ar vadų, ar bendrų vertybių Lietuva? Man Lietuva yra susitelkusi, solidari šalis, ir ne tik globali“, – aiškino B. Makauskas.

Vienas knygos autorių istorikas B. Makauskas dėkojo tiems, kurie jam padėjo.

Labai įdomus buvo profesoriaus, aktyvaus JAV LB ir Lietuvių skautų sąjungos nario, buvusio Vytauto Didžiojo universiteto rektoriaus A. Avižienio pranešimas. Jis atskleidė daug knygos atsiradimo aplinkybių, paminėjo žmones, kurių pastangų dėka ši „Lietuvos istorija“ išvydo dienos šviesą.

Profesorius prisiminė tik ką į Lietuvą amžinojo poilsio grįžusį Mykolą Biržišką, kuris 1918 metais įsteigė pirmąją lietuvišką gimnaziją Vilniuje, kurioje jau netrukus atsirado pirmieji skautai. 1922 metais buvo įsteigtas Lietuvos universitetas, o 1924-aisiais – Korp! Vytis skautų organizacija ir Studentų skautų organizacija. Naujosios knygos pasirodymą jis susiejo su šių skautų organizacijų veikla.

„Sovietų okupacija privertė skautų organizacijas persikelti į Vakarus, Amerikos miestuose veikė mūsų lietuviškos organizacijos, o Lietuvai atgavus nepriklausomybę jas vėl atvežėme čia. Aktyviai skautų veikloje dalyvavęs Vytautas Mikūnas, tuometis korp! Vytis vadovas sakė, kad mūsų anūkai vargsta, nemokėdami kalbos negali pasigilinti į Lietuvos istoriją, o mokykliniai vadovėliai pateikia tik glaustą informaciją. V. Mikūnas buvo ir Vydūno jaunimo fondo narys, kuris ieškojo ir surado istoriką Bronių Makauską, kuris sutiko, kad jo lietuvių kalba išleista knyga pasirodytų ir anglų kalba, o prie šio darbo prisidėjo ir kitas autorius Vytautas Juozas Černius, ilgametis Philadelphia universiteto profesorius, miręs prieš 4 metus“, – prisiminė A. Avižienis.

Pasak profesoriaus, atkūrus Vytauto Didžiojo universitetą (VDU) Kaune, į jį dažnai atvykdavo ir V. Černius, čia vedavo kursus ir aiškino, kad būtinai reikia „Lietuvos istorijos“ anglų kalba. Jis pats ėmėsi knygos redagavimo darbų, bet juos įpusėjęs netikėtai mirė. Kadangi A. Avižienio bičiulis V. Černius daug prisidėjo atkuriant VDU, skautų sąjungą, profesorius jautė pareigą pabaigti jo darbą.

„Los Angeles universitete Californijos valstijoje, kur teko nemažai metų dirbti, turiau daug pažįstamų profesorių, kurie iš manęs jau daug žino apie Lietuvą, o dabar jie jau galės ir patys pasiskaityti mūsų istoriją“, – džiaugėsi profesorius ir sakė, kad knygą galės skaityti ir jo anūkė Magnolija Jūratė Avižienytė.

Jis dėkojo JAV LB, kuri ėmėsi išleisti šią knygą, taip pat už knygos rėmimą padėkų susilaukė LF, kuriam renginyje atstovavo Leonas Narbutis. Atskirų padėkų už didelę pagalbą rengiant knygą susilaukė ir korporantas, filisteris, žinomas JAV lietuvių visuomenės veikėjas Rimantas Dirvonis, taip pat dalyvavęs jos pristatyme Vilniuje.

Būtent R. Dirvonio rūpesčiu knygoje atsirado išsamus straipsnis apie Mažąją Lietuvą. Dėkota ir kitam čikagiškiui Albertui Marchertui už jo pagalbą redaguojant tekstus. Pačioje knygoje yra dėkojama ir Ramintai Marchertienei, taip pat Onai Daugirdienei, šviesios atminties Dalė Lukienei ir jos vyrui Algiiui Lukui, Vydūno jaunimo fondo valdybos pirmininkui Gintarui Plačiui ir kitiems, be kurių pagalbos ši knyga nebūtų pasiekusi skaitytojų.

Nukelta į 9 psl.

TELKINIAI

Dainava su „Alatėja” – lyg viena didelė šeima, švenčianti gyvenimą kartu

LORETA TIMUKIENĖ

Prieš 10 metų, kuomet buvo nuspręsta padaryti metų pertrauką Michigano valstijoje esančioje stovykloje Dainava kas vasarą vykstantiems mokytojų tobulinimosi kursams, sužinojusios tai „Alatėjos” klubui priklausančios moterys, tuo metu dirbusios mokytojomis Čikagos lituanistinėje mokykloje ir kiekvieną vasarą savaitę praleisdavusios su kolegomis Dainavoje, nusprendė pabandyt tą atsiradusią tuštumą užpildyti. Mes kreipėmės į tuometinę Dainavos valdybą prašydamos leisti vietoj mokytojų stovyklauti jau keletą metų veikiančio „Alatėjos” klubo šeimoms. Prisipažinsim – nelabai tikėjomės sulaukt teigiamo atsakymo, kadangi žinojom, jog Dainavos stovykla turi senas ir galias tradicijas, joje jau daug metų stovyklauja tos pačios grupės – ateitininkai, skautai, lituanistinių mokyklų mokytojai, ir paprastai visą vasarą stovykla būna užimta. Tačiau koks buvo mūsų džiaugsmas gavus žinią, kad labdara užsiimančiam klubui „Alatėja” leista stovyklauti Dainavoje!

Kartu mes supratome, jog ant mūsų pečių gula ne tik didžiulė atsakomybė, bet ir visi stovyklos organizavimo rūpesčiai. Tad teko gerokai pasukt galvas kuriant stovyklos programą, surandant virėjas, sudarant valgiaraštį – tie, kas organizuoja tokias stovyklas, puikai žino, ką tai reiškia. Tačiau draugiškai pasiskirstę darbus, pasitardami, pasiginčydami, visa tai įveikėm...ir pirmas blynas neprisvilo!

Lengva nebuvo – stovyklaut susirinko šeimos su įvairaus amžiaus vaikais, stovyklautojų lūkesčiai, norai, pomėgiai irgi buvo gana skirtingi. Tad teko pasukt galvas, kaip visiems pataikyt su kiekvienos dienos užsiėmimais, naujomis stovyklos tradicijomis, maistu ir pan. Laimei, viskas pavyko puikiai, stovyklautojų nuotaika buvo gera, namo grįžom kupini išpūdžių, o galvose jau sukosi mintys apie kitą vasarą.

Draugiškai dalyvavom maratone.

O ji netruko ateit, vėl atnešdama savaitę smagių atostogų Dainavoje. Antrąkart organizuot stovyklą jau buvo kiek lengviau – žinojom, kokie užsiėmimai labiau patinka stovyklautojams, kokį maistą labiau mėgsta, kaip geriau sudėliot užsiėmimus, kam geriau sekasi atlikt kokias pareigas. Ir taip visi kartu draugiškai pasidalindami darbus ir atsakomybes, mokydami būti kartu, eksperimentuodami ir rizikuodami kūrėme „Alatėjos” stovyklą, kurioje būtų gera, įdomu, smagu, šilta visiems – mažiems ir dideliems, da-

Cirkas atvažiavo!

bar jau sunkiai sutelpantiems į „Baltuosius rūmus”. Atrodo, įdėtas triušas ir lūkesčiai pasiteisino – šįmet jau dešimtą vasarą vykusį mūsų stovyklą vos sutalpino visus norinčius, daugelis šeimų kartu stovyklauja visas 10 vasarų, kai kurie stovyklautojai prie mūsų prisijungė pirmąkart.

Kas vyksta Dainavoje visą savaitę, kai ten stovyklauja „Alatėja”? Kad nieko nesumeluotumėm, apie tai leidom kalbėt mažiesiems stovyklautojams – jie sukūrė stovyklos dienoraštį, kuriame ne tik aprašė kiekvieną dieną, bet ir perteikė savo išpūdžius piešiniais. Siūlom paskaityt, kaip mūsų savaitę aprašė **Aleksė Alijošius, Augustė Balčiūnas, Neda Barauskas, Alexandra Demenis, Karolina Griskonis, Monika Montvidaitė ir Kamilė Žilinskaitė.**

Pirma diena

Šiandien visi atvažiavom į Dainavą, įsikūrėm dideliame baltame pastate, susitikom senus ir naujus draugus, ėjom į „Spyglio” ežerą maudytis. Vakare gražiai papuoštoj salėj buvo stovyklos atidarymas, susipažinom su pirmąkart čia atvažiavusiais. Teta Audronė papasakojo apie stovyklą, apie jos taisykles, tada kūrėm spektaklį be žodžių apie gamtos gyvenimą. Šventėm ne tik „Alatėjos” stovyklos 10 metų jubiliejų, bet ir dėdės Andriaus gimtadienį, valgėm skanų gimtadienio tortą. Tada žiūrėjom Vėjūnės sukurto filmukus apie praėjusių metų stovyklas – kaip smagu buvo jas prisimint. O paskui visi kartu šokom, dainavom, žaidėm. Buvo labai linksma!

Antra diena

Šis, kaip ir kiekvienas rytas Dainavoje, prasidėjo visų stovyklautojų susijėmu prie iškeltų Lietuvos ir Amerikos vėliavų, kur teta Audronė pasako, ką veiksim visą dieną, pasveikinam švenčiančius savo gimtadienį. Papsuryčiavę važiavom į netoliese esantį miestelį valgyt ledų, tada ėjom prie ežero. Po pietų šventėm Adelės gimtadienį – žaidėm, daužėm pinatą, valgėm iš jos pabirusius saldinius. Vakare vyko viktorina, kurioje dalyvavom visi – ir maži, ir dideli, pasiskirstę į kelias komandas. Viktoriną jau kelinti metai iš eilės ruošia tetos Giedrė ir Laima, jos sugalvoja labai įvairių ir įdomių klausimų – ir apie gamtą, ir apie technologijas, ir apie žmonių gyvenimą. Reikėjo gerokai pasukt galvas, norint greitai ir teisingai į juos visus atsakyt. Sužinojom nemažai naujų dalykų, o kas nugalėjo? Žinoma – draugystė! Po viktorinos šokom – linksmai ir ilgai!

Trečia diena

Šiandien buvo sporto diena. Iš pradžių visi – ir mes, vaikai, ir mūsų tėveliai – bėgom maratoną, kuris buvo skirtas Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 100-mečiui, tada žaidėm kvadratą, po pietų ėjom prie „Spyglio”, kur žaidėm tinklinį. Vėliau teko pabūti „robinzonais” ir atlikti daug „robinzoniškų” užduočių, o vakare susirinkom prie laužo, kur buvo

Audronės Sidaugienės ir Jurgitos Kairienės nuotr.

apdovanoti visų varžybų nugalėtojai, ant laužo kepti zefyrus, žaidėm.

Ketvirta diena

Po pusryčių ruošėmės vakaro programai – iš popierinių dėžių darėm traukinio vagonus, vėliau juos dažėm, puošėm. Vakare susėdę į linksmą pačių padarytą traukinuką važiavom į kitą „Spyglio” pusę, kur mūsų laukė Dainavos cirkas! Jame galėjome išbandyt rankos taiklumą mėtant strėlytes į balionų sieną arba bandant pataikyt akmenukus į puodelius, iš balionų lankstėm įvairiausias figūreles, lenktyniavom, kas ilgiau aplink liemenį išsuks gimnastikos lanką, net apsilaižydami skanavom cukraus vatą ir kukurūzų spragėsius. Bet svarbiausia cirko

Susiradom naujų draugų.

dalis – mūsų paruošti pasirodymai. Ir ko tik nebuvo Dainavos cirke – ir klounų, ir burtininkų, ir gimnastų, ir ūsuotų galiūnų, ir žvėrelių dresuotojų ir, aišku, žvėrelių. Pasijutom lyg tikrų tikriausiame cirke, kur kiekvienas pasirodymas buvo labai išradingas, verčiantis visus žiūrovus net išsižiot iš nuostabos! Baigę pasirodymus su cirku atsiveikinom linksmai ir triukšmingai – trimituodami, degindami „šaltąsias ugneles”. Po tokio smagaus vakaro susėdę pievelėj žiūrėjom animacinį filmuką, vėliau mūsų tėveliai žiūrėjo filmą „Tadas Blinda. Pradžia”, o mes žaidėm įvairius žaidimus.

Penkta diena

Prieš pietus kartu su teta Viktorija darėme apyrankes, tada kas maudėsi, kas žvejojo, kas žaidė „Alias”, kas važiavo į miestelį valgyt skanių ledų. Vakare buvo damų ir džentelmenų vakaras, į kurį visi susirinkom elegantiškai pasipuošę, tetos ant galvų buvo užsidėjusios gražias skrybėles – atrodė, kad su laiko mašina persikėlėm į senovinius laikus.

Nukelta į 7 psl.

Stendai.

Auksės Motto nuotr.

I Lietuvą atvežtos LTSC ir JAV LB paruoštos parodos

Lituanistikos tyrimo ir studijų centro parengta paroda apie JAV lietuvių dainų švenčių istoriją bei kartu su JAV Lietuvių Bendruomene (LB) parengta paroda „Lietuvos valstybę kūrėme kartu“ apie JAV LB veiklą, buvo pristatytos Vilniuje liepos 1 d. vykusiame renginyje „Šimtas Lietuvos veidų – sujunkime Lietuvą“. JAV lietuvių palapinė aplankė Lietuvos šventės dalyviai ir svečiai, Lietuvos valdžios atstovai. Paroda „Lietuvos valstybę kūrėme kartu“ taipogi pristatyta Pasaulio uteniškių susitikime liepos 3 d. A. ir M. Miškinų bibliotekoje Utenoje, čia ji bus eksponuojama visą liepos mėnesį. Parodos buvo parengtos naudojant LTSC archyvų bei JAV LB medžiagą.

Pasaulio uteniškių susitikimas A. ir M. Miškinų bibliotekoje (iš k.): Odeta Vasiliauskaitė, Paulius Čyvas, JAV LB Krašto valdybos pirmininkė Sigita Šimkuvienė, Utenos meras Alvydas Katinas, Olandijos LB pirmininkė Sigita Jurkynaitė, PLB atstovas Rimvydas Baltadonis, Marija Šaraitė ir Europos Komisijos atstovė Lietuvoje vadovas Arnoldas Pranckevičius.

LTSC info, Utenos rajono savivaldybės FB nuotr.

„Sielos“ galerijos vadovės Astos Zimkienės meno ir tautiškumo pamokėlė vaikams. Organizatorių nuotr.

Vardan tos Lietuvos vienybė težydi...

BRONĖ STEIKŪNIENĖ

Liepos 6-ąją Mindaugo karūnavimo – Lietuvos valstybės diena paminėta Pasaulio lietuvių centre (PLC) Lemonte. Prie čia susirinkusių tautiečių šiomet prisijungė ir Švč. M. Marijos Gimimo parapijos bei JAV LB Marquette Parko apylinkės nariai.

Liepos 6-ąją, kai šventė nuvilnijo per visą Lietuvą, jos atgarsiai buvo girdėti ir Čikagoje bei apylinkėse. Graži ir šilta diena, malonus šurmulytės lietuvių susibūrimas Lemonte. Tai ir vaikų klegesys, ir savųjų susitikimai, ir toks mielas, draugiškas bendravimas. Regis, pati dainų šventė, kuri skambėjo pirmomis liepos mėnesio dienomis Lietuvoje, priartėjo prie mūsų čia, Lemonte. Lietuviškomis dainomis ir akordeonu besirenkančius pasitiko Algirdas Razumas su grupe dainininkų.

Visi džiaugėmės Virginijos kepa-mu šakočiu, vaikų išradingumu, kai jie darė tautinius ženklus ant molio, kurio parūpino „Sielos“ galerijos vadovė

Asta Zimkienė. Susirinko daug lietuvių – ir jaunų, ir vyresnių – giedoti Lietuvos himno – V. Kudirkos „Tautiškos giesmės“.

Lietuvos generalinio konsulato kvietimu JAV Lietuvių Bendruomenės (LB) Marquette Parko apylinkės valdybos pirmininkė Auksuolė Marciulevičienė, LB Lemonto apylinkės valdybos pirmininkė Violeta Valaitytė ir kitų Bendruomenių valdybų vadovai ir nariai prisidėjo prie himno giedojimo iškiliųjų PLC organizavimo. Lygiai 1 val. po pietų (9 val. vak. Lietuvos laiku) visi vienbalsiai užtraukėme Lietuvos himną.

Daug gražių prisiminimų ir jausmų palieka tokie šventiški susibūrimai. Sustiprėja pasididžiavimas, kad esi lietuvis! Pasitikėjimas savo tauta, savo šaknimis ir tais, kurie nepamiršta tokių svarbių sukakčių ir atranda laiko švęsti kartu.

Tegul tai ir būna visų mūsų bendras tikslas – „Vardan tos Lietuvos vienybė težydi...“

Bronė Steikūnienė – JAV LB Marquette Parko apylinkės valdybos narė.

Šimtmečiui – valio!

Nors balsingieji Clevelando choro „Exultate“ choristai ir jų vadovė Rita Kliorienė himną Valstybės dienos proga giedojo dainų šventėje Vingio parke, Clevelando lietuvių radijo vedėjas Eugenijus Dicevičius liepos 6 dieną paragino likusius „balsinguosius“ susiburti prie miesto užrašo Erie ežero pakranteje. Simboliškai susijungėme su Lietuva – kaip ir šio ežero vandenys per St. Lawrence Seaway ir Atlantą jungiasi su Baltijos jūra.

Kita netikėta žinia mus maloniai nustebino ir taip pat sujungė su Lietuva: pasirodo, pats Prezidentas Antanas Smetona ir jo žmona Sofija iš atviro senovinio automobilio mojavę Dainų šventės dalyviams Vingio parke! Ar Prezidentas laikinai apleido savo mauzoliejų prie Clevelando, kad galėtų dalyvauti šventėje? Ne, jį su žmona įkūnijo talentingi aktoriai – bet vis tiek visi sutartinai liudijo, kad buvo išpūdinga.

Viktoro Stankaus info

Clevelando lietuviai himno giedoti susibūrė prie miesto užrašo Erie ežero pakranteje. Eugenijaus Dicevičiaus nuotr.

Redaktorius Amandas Ragauskas

VAKARIS

Didžiulis lavos riedulys atridentas sniego griūtės iš vulkano kraterio.

A. Ragausko nuotraukos

Požemių karalystėje „bažnyčios vargonai“.

Dar kartą raudonmedžių rojuje

AMANDAS RAGAUSKAS

Dar nepraėjo nė metai nuo pirmos pažinties su Ramiojo vandenyno pakrantės raudonmedžiais, o mes su žmona, pasiilgę jų didybės, vėl skriejame automobiliu penktu greitkelio į šiaurinę Kaliforniją.

Kaip visada, kad kelionė neprailgtų (vienuliškai valandų išsėdėti automobilyje, sustojant tik prispyrus rimtam reikalui, ne juokas), žmona balsu skaito knygą. Šiai kelionei pasirinkome atsiminimų knygą apie Šiaulių dramos teatro aktorį Praną Piauloką – „Scenos riteris“. Buvo labai įdomu klausytis įvairių jų pažinojusių žmonių prisiminimų apie šį puikų lietuviško teatro aktorį, sužinoti apie jo kelią į sceną ir apie jo 39-erių metų darbą Šiaulių dramos teatre. P. Piauloką pažinojome iš jo vaidmenų teatre ir kine. Vienos kelionės į Lietuvą metu teko su juo susipažinti ir trumpai pabendrauti asmeniškai – Šiaulių dramos teatro scenoje po spektaklio, į kurį buvome pakviesti aktorės Olitos Dautartaitės. Šios pažinties neišdildomi išpūdžiai išliko iki šių dienų.

Taigi, po ilgai trukusios, bet neprailgusios kelionės pasiekėme sūnaus namus Eureka (CA). Vasaros metas palankus kelionėms automobiliu. Nors

jau buvo beveik devinta valanda vakaro – kelionės tikslą pasiekėme dar su šviesa. Giliai įkvėpėme gaivaus Ramiojo vandenyno ir raudonmedžių miško oro ir pavakarieniavę susiruošėme poilsiui.

Kitą rytą, pažiūrėję Pasaulio futbolo čempionato rungtynes, išvažiavome pasidairyti po mišką. Mūsų sūnus labai mėgsta išskylauti gamtoje. Jau metus gyvendamas Eureka, šias apylinkes pažįsta gerai ir visada parodo naujai atrastų vietų. Tą dieną, nužingsniavę porą mylių, priėjome neišpasakyto vandens skaidrumo upę. Vietomis upė buvo gana gili ir mes nesusilaikėme joje neišsimaudę. Vėsus vanduo atgaivino kūną, sužadino malonius prisiminimus apie vasaros maudynes Lietuvos ežeruose (ko labiausiai pasiilgstu gyvendamas pietinėje Kalifornijoje – tai maudynių gėlame vandenyje).

Porą dienų pailsėję sūnaus namuose, išvykome aplankyti dar nematytų šiaurinės Kalifornijos vietų.

Nauji atradimai šiaurinėje Kalifornijoje

Jau senokai kirbėjo mintis pasidairyti po vieno didžiausių dirbtinių ežerų valstijoje Shasta Lake apylinkes. Ežeras susidarė užtvėnkus Sacramento River, į kurią įteka dar trys upės. Taip susidarė labai įdomios formos, keturių upių atsakų Shasta Lake baseinas su daugybe įlankų. Apsistojome vaizdingoje

Daugiau kaip tris milijonus puošiانتys žemės rutulį raudonmedžiai.

vietoje Bridge Bay Resort. Iš šios vietos buvo patogų pasidairyti po gražias Shasta Lake apylinkes. Jau ankstesnėse kelionėse ir Amerikoje, ir Prancūzijoje lankėmės požeminiuose urvuose, bet visai nesigailėjome aplankę ir Shasta Lake Caverns. Visi matyti požeminiai urvai buvo įdomūs, bet šie nustebino savo dydžiu. Dviejuose jų kambariuose pasijautėme kaip barokinėse bažnyčiose: išpūdingas aukštis, viename iš jų nuostabios stalaktitų arkos ir „šviestuvai“, o kitame formacijos primenančios vargonų vamzdžius. Į urvus kėlėmės keltu. Prieš akis atsivėrė graži ežero panorama.

Iš tikrųjų, patirti visą ežero grožį geriausiai išsinuomavus laivą, paplaukioti po jo įlankas, apskant gausias saleles. Taip ir padarėme. Dvi valandos ant ežero bangų, pučiant švelniam vėjeliui praėjo nepastebimai. Ežeras, dėl krantų statumo, neturi maudymuisi pritaikytų pliažų, bet koks malonumas išokti į gaivų vandenį iš laivo.

Aplankę Shasta Lake Caverns, pasukome į rytus link McArthur-Barney Falls Memorial State Park pasigrožėti kriokliais. Mėgstantiems atostogas leisti stovyklaujant, tai nuostabi vieta. Čia daugybė stovyklaviečių, pasivaikščiojimo ir dviračių takų, o vandens

Nuostabaus grožio krioklys krenta iš 129 pėdų aukščio, jo baseino gylis 22 pėdos, vandens temperatūra 42–48 F.

Išėjus iš urvų, atsiveria nuostabus Shasta Lake peizažas.

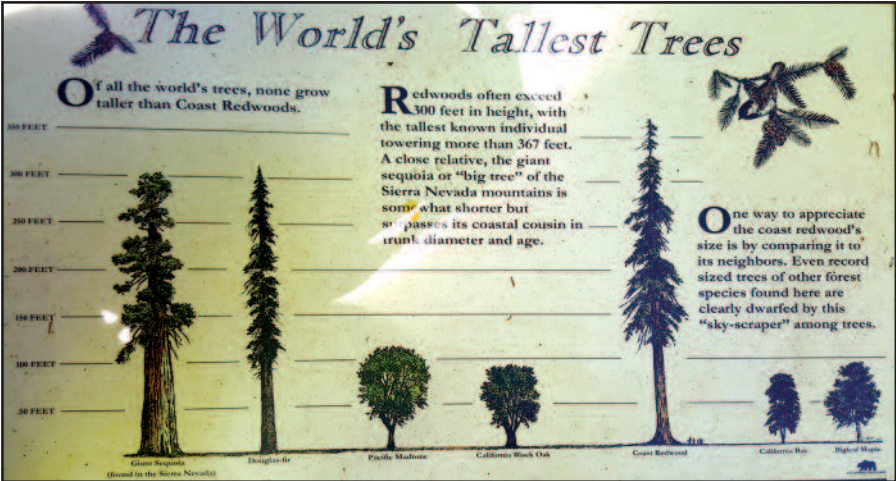
Prie Wiskeytown Lake atostogavo ir Amerikos prezidentas John Kennedy.

mėgėjams Lake Britton pliažas ir puiki vieta pasiplaukioti su kanojomis, langlentėmis ar laiveliais. Pravažiuojančius žavi nuostabūs Burney Falls, kuriais gali grožėtis iš viršaus nuo apžvalgos aikštelės arba apeiti neilgu pasivaikščiojimo taku. Nuo krioklių pavažiavę kelias dešimtis mylių į pietus, pasiekėme Lassen Volcanic National Park. Čia 1914 m. birželio 14 d. pirmą kartą išsiveržė Lassen Peak vulkanas, kuris buvo aktyvus iki 1921 m. ir suformavo įdomų kraštovaizdį. Dėl laiko stokos tik pravažiavome ši nuostabų gamtos kampelį, trumpai pasigrožėdami vienu kitu išspūdingu

vaizdu, o artimiau su juo susipažinti teks kito apsilankymo metu. Grįždami į Eureka grožėjomės Whiskeytown Lake, prie kurio dar norėtusi sugrįžti – pasidairyti po jo gražias miškingas apylinkes, pasimaudyti jo gaiviamo vandenyje. Grįžę į Eureka, vykome pasigrožėti raudonmedžių didybe į Richardson Grove State Park. Bevaikščiodami tvarkingai įrengtu taku, grožėjomės seniausiais mūsų planetos medžiais, stenduose skaitinėjome apie juos įdomią informaciją. Nuostabi ramybė apima būnant šalia šių gigantų, o juos palikus, vėl norisi į jų rojų sugrįžti.

Šiaurinė Ramiojo vandenyno pakrantė išraižyta vaizdingų įlankų ir prisėta salelių.

Tik gimininga sekvoja ir didžioji pocūgė (Douglas fir) gali varžytis su gigantiškais raudonmedžiais.

Švenčiam gimtadienius. Audronės Sidaugienės ir Jurgitos Kairienės nuotr.

Dainava su „Alatėja” – lyg viena didelė šeima, švenčianti gyvenimą kartu

Atkelta iš 4 psl.

Kiekviena šeima buvo paruošusi karaoke dainą, buvo įdomu išgirst, kiek šaunių dainininkų mes turim!

Šešta diena

Šiandien buvo paskutinė diena Dainavoje. Buvo geras oras, šilta, mes maudėmės, žaidėm tinklinį. Po vakarienės pasipuošėm baltos spalvos drabužiais ir lietuviškos vėliavos spalvomis, tada ėjom į miškelyje esančią koplyčią. Ten teta Audronė kalbėjo apie Dainavą, apie smagų laiką joje, o teta Evelina padeklamavo gražų eilėraštį. Mintyse tyliai kiekvienas padė-

mus supančia nuostabia gamta ir gera aura, kuri leidžia pailsėti nuo kasdieninių rūpesčių rūpestėlių, pabūti kartu su draugais, pajusti bendrystės jėgą. Apie tai savo laiškytyje stovyklautojams rašo ir „Alatėjos” „varikliukas” Audronė: „10 metų organizuojame šią stovyklą sau ir kitiems. Esame labai laimingi, kad Dainava mus priėmė. Kaip bus ateityje, mes nežinome... Bet žinome, kad tos 10 savaitių mūsų gyvenime reiškia labai daug! Neskaiciuojant kitų savaitių, kurių metu mes planuojame, ruošiamės, supirkinėjame maistą ir t. t. Dėl ko tai darome? Pirmiausiai darėme dėl mūsų mažų vaikų – jie užaugo... Darome dėl savęs – mums ten labai gera... Ir dėl jūsų visų – nes vie-

Pažiūrėkit, kiek damų ir džentelmenų susirinko!

kojom už tai, kad esam kartu, kad ši vasara nepagailėjo mums saulės ir gero oro. Tada ėjom į kitą „Spyglio” pusę, kur buvo apdovanoti geriausi artistai, šokėjai, plaukikai, taip pat draugiškiausi, tvarkingiausi stovyklautojai, o pirmąkart buvę mūsų stovykloje buvo oficialiai priimti į „Alatėjos” stovyklos akademiją. Na, o kokia stovykla be šokių, dainų, šūkių? Kaip ir kasmet, visi kartu skandavom ŪŪŪ-AAA-DAINAVA ir įtempė ausis laukėm iš toli atsiliepiančio Dainavos aido, tada dainavom ir smagiai šokom aplink laužą. Buvo šiek tiek liūdna, kad taip greit prabėgo tos kelios šaunių atostogų dienos, bet atsisveikindami visi sakėm: „Susitiksim čia kitamet” – ir tuo labai labai tikim... Taip apie „Alatėjos” šeimų stovyklą pasakoja vaikai, o viena jau dešimtą vasarą su šeima čia savaitę praleidžianti stovyklautoja taikliai pastebėjo: „Dainavoje reikia pabūti, nes papasakoti apie ją – neįmanoma.” Tad esam labai dėkingi stovyklos valdžiai už galimybę džiaugtis Dainava, ten

niems atostogauti nebūtų taip smagu! Dėkojame visiems už supratimą, už toleranciją, už draugiškumą, bendradarbiavimą. Ačiū, kad palaikot visus mūsų idėjas, puošiatės, dažotės, šokat, vaidinat, dainuojat, sportuojat... Gal to niekada ir nedarytumėt, jei ne Dainava. Man atrodo, kad dalyvaudami šioje stovykloje mes net patys nesuprantame, kiek daug duodame savo vaikams ir vieni kitiems. Džiaugiamės, jog mes visi – lyg viena didelė šeima, švenčianti gyvenimą kartu!” Ir ką čia bepridursi – esame be galo dėkingi už galimybę būti drauge čia, kur daugelis mūsų neturi šalia gimiinių, artimųjų, močiutės kaimo ir...lietuviškų atostogų. Branginame šią dovaną ir tikime, kad ją ir toliau mes galėsime džiaugtis bei dalintis su savo draugais ir jų šeimomis. Gražios visiems vasaros, kupinos įvairiaspalvių išpūdžių! Daugiau apie „Alatėjos” veiklą galite sužinoti apsilankę Facebook'o paskyroje <https://www.facebook.com/Alateja-290101877688415/>.

Mykolo Biržiškos veikla Vilniuje 1919–1922 metais

JONAS JAKIMAVIČIUS

Šiandien, kai iškilaus Lietuvos kultūros veikėjo, Vasario 16-osios Akto signataro Mykolo Biržiškos palaikai iš Amerikos grįžo į jo taip brangintą Vilnių, vertėtų prisiminti jo veiklos svarbiausiąjį vilnietišką laikotarpį. Signataro nuveiktų darbų Lietuvai apimtis ir svarba labai didelė ir reikalauja rimtų studijų. Šiandien prisiminkime kai kuriuos reikšmingus darbus, atliktus būtent Vilniuje, pačiu įtempčiausiu Nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymo laikotarpiu – 1919–1922 metais, po Vasario 16-osios Akto paskelbimo.

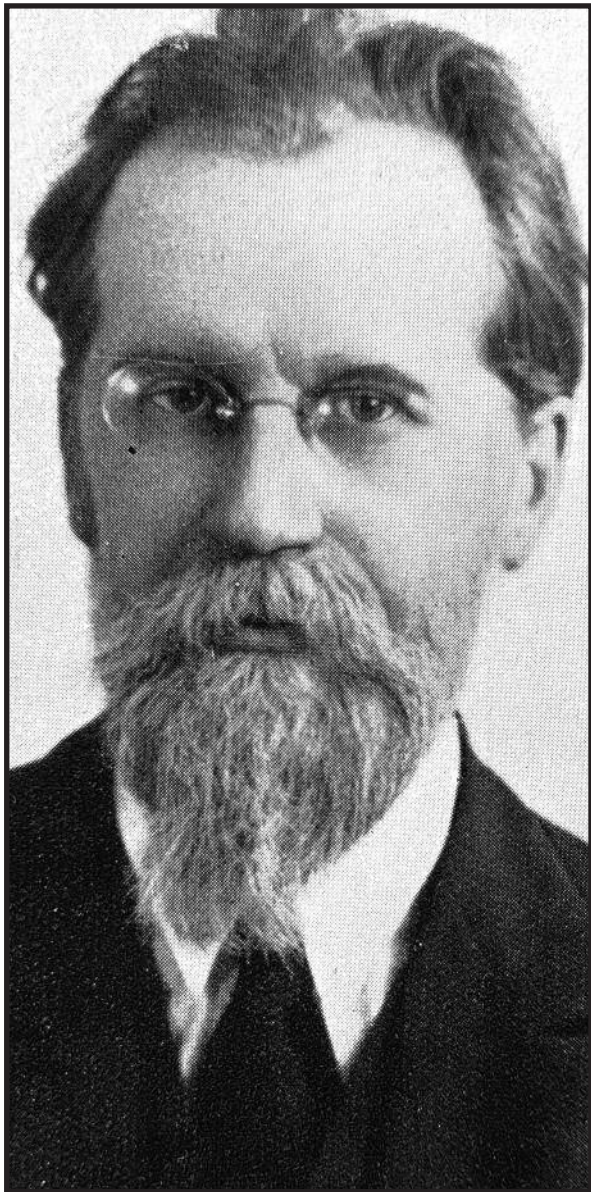
Pirmasis dėmesys – literatūrai

M. Biržiška į lietuvių kultūros istorijos mokslą pirmiausiai įsijungė kaip lietuvių literatūros tyrinėtojas, mokslininkas. Šalia teisės mokslų Vilniaus universitete Biržiška nuosekliai studijavo literatūros istoriją ir pasišventė lietuvių literatūros tyrinėjimams. Tai bene ir buvo tas dar tėvų namuose Viekšniuose gautas priesakas „Lietuvai dirbti“. Pirmuosius darbus jis paskelbė iš XVI–XVIII a. laikotarpio literatūros, po to iš XIX a. laikotarpio, ypač susitelkdamas į 1800–1832 metų tyrinėjimus – apie šį laikotarpį subrendo studija „Lietuvių literatūra Vilniaus universiteto metu“. Galiausiai buvo parengtos studijos apie lietuvių literatūrą nuo seniausių laikų iki 1904 metų. Vėliau pasirodė knyga „Mūsų raštų istorija“, kurioje nagrinėjama Lietuvos raštijos istorija nuo raštų dar gudų ir lotynų kalbomis Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje, Lietuvos Metrikos, Lietuvos Statutų, Lietuvos Metraščių, ir lietuvių kalba nuo Mažvydo „Katekizmo“ iki naujųjų laikų spaudos atgavimo.

Reikšminga, kad M. Biržiška savo literatūros istorijos tyrinėjimais statė tiltus tarp senosios Lietuvos kultūros ir naujosios, besikuriančios modernios lietuvių tautos kultūros. Pirmuoju tiltu buvo literatūros istorija. Antrasis tiltas – Senasis Vilniaus universitetas ir jo istorija. Tai tiltas iš romantiškos universiteto senosios Lietuvos dvasios, istorijos mokslo jame, Adomo Mickevičiaus, lietuviškų tendencijų universitete – Simono Stanevičiaus, Daukanto, Motiejaus Valančiaus, – į naująjį šių dienų atgimimą. Apie šį kultūros tiltą Biržiška kalbėjo perimdamas Vilniaus universiteto rektoriaus pareigas 1940.02.08 d.: „Ar sugebėsime žilą senovę sujungti su naujuoju Lietuvos gyvenimu, su tikrove, su mūsų krašto žengimu pirmyn?“ Toje pat kalboje jis prisiminė Valstybės Tarybos 1918 m. gruodžio 5 d. statutu atgaivinamą universitetą Vilniuje: „Atsimenu Tarybos kalbas ir dvasią atgaivinant universitetą. Mums rūpėjo, kad kas buvo senovėje sveika ir kilnu, liktų toliau ir atitiktų atbudusios Lietuvos reikalus.“

Be to, Biržiškos požiūriu, Vilniaus universiteto filaretų, filomatų, spinduliuojančių kilniųjų organizacijų dvasia, su Adomo Mickevičiaus „Gražina“, „Valenrodu“, „Tadu“, taip pat buvo tiltas į naujuosius lietuvių tautinio atgimimo laikus. Ta dvasia neišnyko, „ji tebešildė kilnesnius XIX a. 50-ųjų metų veikėjus, tebeatsiliepdavo dar ‘Aušros’ ir vėlesnio laikotarpio kartose.“ Per keliasdešimt metų Maskvoje, Dorpate, Petrapilyje, Varšuvoje ir kituose universitetuose priklydęs lietuvių jaunimas susiburia į kuopeles, kuriose vienaip ar kitaip reiškėsi anoji filaretizmo dvasia, ilgainiui įkvėpusi „Aušros“, „Varpo“ atsiradimą ir kitus atgimstančios Lietuvos darbus.

Kitas toks tiltas iš seniausių Lietuvos istorijos laikų – lietuvių tautosakos istorija – istoriniai lietuvių dainų tyrinėjimai ir minimu 1915–1922 m. laikotarpiu paskelbtos studijos apie lietuvių dainas. Dainos visais laikais kėlė lietuvių tautos dvasią, gailino istorinę atmintį, ugdė visuomenės susipratimą. Ir naujausiems laikams skirti istorinių dainų leidimai, jų propagavimas atbudusioje krašto visuomenėje turėjo kelti lietuvių dvasią, įkvėpti drąsiems žygiams šiuo išbandymų laikotarpiu 1919–1922 metais. Tado Kosciuškos laikų dainos turėjo įkvėpti, skatinti tautinę savivoką ir naujaisiais laikais. Toks tiltas M. Biržiškai – pati Lietuvos istorija, kur lietuvių praeities kovos už laisvę kartojasi siekiant

Prof. Mykolas Biržiška, Vilniui Vaduoti Sąjungos (1925 m.) steigėjas. 1935 m. nuotrauka

nepriklausomybės naujausiais laikais.

Galiausiai tokiu tiltu tarp senosios Lietuvos kultūros ir naujosios lietuvių kultūros buvo pats M. Biržiška, savo šaknimis besiremiantis į senąją kultūrą, o šakas ir žiedus skleidžiantis naujojoje. Šie M. Biržiškos statomi tiltai labai reikšmingi. Jie sudarė pagrindą naujo pobūdžio lietuviškam švietimo darbui, naujam lietuviškam patriotizmui, tiek lietuviškų gimnazijų ir pradžios mokyklų lygiu, kurį pats Biržiška vedė kaip Vilniaus lietuvių gimnazijos vadovas, tiek ir besiformuojančiam aukštajam mokslui, Lietuvių mokslo draugijos (LMD) kuruojamiems ir M. Biržiškos vedamiems „Aukštiesiems mokslo kursams“, vykusiems Vilniuje 1919, 1920 ir 1921 metais.

Taigi, M. Biržiškos pastangos čia sutapo su (LMD) Jono Basanavičiaus nustatyta kryptimi – tirti Lietuvą, kurti lietuvišką mokslą. Ir čia jis pasireiškė kaip lietuvių literatūros istorijos, lietuvių folkloro, ryšių tarp kultūros ir istorijos tyrinėtojas, tolerancijos tarp kultūrų skleidėjas. Tyrinėjimai buvo pritaikomi besikuriančiai lietuviško švietimo sistemai. Čia platus M. Biržiškos veiklos baras buvo knygų, vadovėlių mokykloms leidyba. Iš viso LMD vadovėlių leidimo komisija 1915–1922 m., nuo 1918 pabaigos, vadovaujama M. Biržiškos, išleido 115 vadovėlių lietuviškoms mokykloms.

Pamatinė veikla – visuomeninis darbas

Antrasis M. Biržiškos veiklos baras šiuo laikotarpiu buvo drąsus, aktyvus, pasiaukojantis visuomeninis darbas. 1917 m. jis buvo išrinktas į Lietuvos Tarybą, 1918 metais formuluojant Vasario 16-osios Aktą, jis buvo vienu iš iniciatorių, reikavusių visiškai nepriklausomos, demokratiškos Lietuvos, su sostine Vilniuje. Taryboje 1918 m. M. Biržiška buvo atsakingas už švietimo reikalus, darbavosi Vilniaus universiteto atkūrimo komisijoje.

„Daugiausia betgi dėmesio kreipiau Vilniaus universiteto projektui. Pasisakiau už tai, kad pirmas Lietuvos universitetas turi būti tikrai Vilniuje. Tai mes paskui vykdėm 1919 metais, įsteigę Aukštuosius mokslo kursus kaip universiteto užuomazgą“, – vė-

liau prisimins M. Biržiška.

Kaip visuomenės veikėjas, pasižymėjęs švietimo darbuose, M. Biržiška dar 1915 m. Lietuvių draugijos nukentėjusiems nuo karo šelpti valdybos, Antano Smetonos pasiūlymu buvo paskirtas atkuriamos lietuvių gimnazijos Vilniuje vedėju. Prisiėmęs atsakomybę, M. Biržiška šiam darbui paskyrė septynerius savo gyvenimo Vilniuje metus – 915–1922.

„Pačioje pradžioje gimnazijoje susirinko vos 47 mokiniai 5-iose klasėse. Tačiau, kad ir visa ko jai trūko – be mokinių dar prityrusių mokytojų, tinkamos patalpos, lėšų, mokiniams vadovėlių, ir ne kartą duonos, kad ir teko dirbti dar nesusipratusioje lietuvių visuomenėje, išdidžiai besišypsančių okupantų ir nepalankios lenkų visuomenės akivaizdoje, gimnazija visa tai pakėlė ir 1918 m. vokiečiams kraustantis iš Vilniaus buvo pasiekusi 13 klasių su 320 mokinių. 1922 m. lenkų tremiamas iš Vilniaus, palikau joje jau 500 mokinių“, – prisimins jis.

Su gimnazija M. Biržiška sieja ir ne vieną malonų prisiminimą iš Vilniaus gyvenimo laikotarpio: „Tačiau ir pačiame Vilniuje gavome labai malonų išpūdį, kai 1920 sausio 24 d. į Vilnių atvyko Lietuvos vizitatorius arkivyskupas Achilo Rattī, vėliau Popiežius Pijus XI /1922–1939. Sausio 27 d. Vilniaus vyskupo Jurgio Matulevičiaus- Matulaičio lydimas arkiv. Rattī aplankė Šv. Kazimiero lietuvių bažnyčią, ir mūsų gimnaziją, kurioje savo salėje tvarkingai sustatytų mokinių priekyje pasveikinau jį lietuviškai, kun. Viskantas išvertė itališkai, kun. Čibiras pasveikino lotyniškai, o mokinių choras sudainavo kelias lietuviškas dainas. Padėkojęs mums už sveikinimus ir dainas arkivyskupas Rattī pasisakė esąs liaudies dainų mėgėjas ir palinkėjo mums sėkmingai išlaikyti savo mokslovietę.“

Biržiška – atsakingas valstybės veikėjas

Dabar apžvelkime M. Biržiškos, kaip atsakingo valstybės veikėjo ir Vilniaus lietuvių vadovo veiklą Vilniuje 1919–1922 metais. Paskutinėmis 1918 metų dienomis M. Biržiška buvo paskirtas Mykolo Šleževičiaus ministrų kabineto Švietimo ministru, bet sutiko juo būti su sąlyga, kad vyriausybei keliantis į Kauną, jis liks Vilniuje. 1919 m. sausio 2 d. Lietuvos Vyriausybei pasitraukus į Kauną, M. Biržiška liko Vilniuje, paskirtas Vyriausybės įgaliotiniu Vilniuje. Ryžtingas apsisprendimas likti Vilniuje, sostinę užimant svetimoms kariuomenėms, – drąsus, kilnus ir pasiaukojantis M. Biržiškos žingsnis. Jau praeitos okupacijos metu atsikratęs instinktyvios baimės, M. Biržiška tiesiog intuityviai jautė, kad turi likti čia, Vilniuje su Vilniaus visuomene, su pradėtais darbais. Jis ėmėsi iniciatyvos ir okupuojamame mieste tęsti mokslinį, kultūros ir švietimo darbą – manė būsiąs reikalingas visuomenei ir tokiomis sąlygomis. Ir tikrai – visą tą įtempą 1919–1922 m. laikotarpį M. Biržiška vadovavo Vilniaus lietuvių visuomeninei, kultūrinei ir politinei veiklai, o 1919 m. balandžio 22 d. buvo išrinktas Laiikinojo Vilniaus lietuvių komiteto pirmininku. Be to, kaip patyręs, užgrūdintas veikėjas (jau kelis kartus patyręs suėmimus ir kalinimus), kvalifikuotas teisininkas, jis nebijojo nei suėmimo, nei kalinimo – o, tokią galimybę, beje, iš jis anksto numatė.

1919 m. sausio 1 d. vakarą, saulei leidžiantis, Vilniaus komendantūros kariai, su kuriais jis buvo paliktas Vilniuje, iškelia trispalvę Gedimino pilies bokšte. O Vilnių užima lenkų daliniai, nors lietuvių įstaigų kol kas neliečia. Apie 1919 m. sausio 2 dieną, būdamas Generaliniu Lietuvos Vyriausybės įgaliotiniu Vilniuje, Biržiška prisimena: „Šiuo tarpu turėjau sau uždavinį, kurį gerai turėjau apgalvoti ir jam pasirengti – tai protesto įteikimą lenkų karo vadovybei už pasisavinimą sau Vilniaus valdžios.“

1919 m. sausio 2 d. protestas įteiktas lenkų kariuomenės vadui Vilniuje. Tą pačią dieną lenkų komendantui pasiūstas antras protestas, o po to ir trečias. Pirmas protestas trimis kalbomis buvo išklijuotas Vilniaus gatvėse, netrukus paskelbtas spaudoje. Sausio 4 d. „Rūtos“ draugijos salėje įvyko lietuvių susirinkimas, kuriame dalyvavo apie 300 žmonių. „Ten gavau pranešti apie savo padarytus žygius, kuriems susirinkę visai pritarė. Baigdamas savo kalbą raginau nepertraukti savo kultūros darbo mokyklose, scenoje, spaudoje ir visiems iš vie-

no ginti Lietuvą ir jos sostinę Vilnių”. 1919 m. sausio 5–6 dienomis Vilnių jau užėmė raudonoji armija ir įsikūrė V. Kapsuko valdžia.

Revoliucinei V. Kapsuko valdžiai teikti protestų M. Biržiška nebandė ir nuo to sulaukė lietuvių visuomenę. Sausio 9 d. jis buvo suimtas, kalintas ir teistas V. Kapsuko teismo, bet pripažintas „nenusikaltusiu prieš darbininkų klasę” ir paleistas. M. Biržiškai buvo leista tęsti darbą Vilniaus lietuvių gimnazijoje. 1919 m. kovo 24 d. – gegužės 17 d. LMD buvo įgyvendinami „Aukštieji mokslo kursai”, kurių rengimui vadovavo M. Biržiška. Tik vykstant gatvių kovoms dėl Vilniaus 1919 m. balandžio 19–21 dienomis, „Velykų metu kursai turėjo trumpą kelių dienų pertrauką reguliariam darbui”, – prisimena M. Biržiška. 1919 m. kovo 24 d. Vilniaus gimnazijos salėje M. Biržiška juos atidarė ir paskaitė pirmą paskaitą iš lietuvių literatūros istorijos. Kursai išgyveno miesto perdavimą iš raudonosios armijos į lenkų rankas ir baigėsi gegužės 17 dieną.

1919 m. balandžio 22 d. Vilnių užėmus lenkams, įvyko Vilniaus lietuvių šviesuomenės pasitarimas „apie naujas susidėjusias gyvenimo sąlygas”. Išrinktas Laikinasis Vilniaus lietuvių komitetas, o M. Biržiška tapo jo pirmininku. Jis suformulavo Vilniaus lietuvių veikimo programą, kuri tapo ir visos Vilniaus lietuvių visuomenės politiniu nusistatymu ir darbo programa.

Žymus vilnietis Jeronimas Cicėnas taip prisimena šios programos reikšmę: „Daugeliui gairės Vilniuje buvo Laikinojo Vilniaus lietuvių komiteto pirmininko M. Biržiškos suformuluoti principai, paskelbti straipsnyje ‘Rimta valanda’ 1919 m. gegužės 7 d., kur brėžte pabrėžta:

1. Likti Vilniuje, jei bent badas ar prievarta iš čia išvarys.
2. Rūpintis savo įstaigomis.
3. Stoti prie bendro su kitomis Vilniaus krašto tautomis kuriamojo visuomenės darbo, ypač atsirėmus demokratiniais jūjų sluoksniais.
4. Kelti politinę ir kultūrinę plačiųjų masių sąmonę, padedant joms susiprasti ir pajusti Vilniaus reikalų bendrumą su visa Lietuva.”

M. Biržiška – Lietuvos Nepriklausomybės kovų vadas Vilniuje

Tuo metu iki 1922 m. M. Biržiška buvo realiu Vilniaus lietuvių pilietinio, neprievartinio, pasipriešinimo vadovu Vilniuje. Tai unikalus lietuvių kovų už Vilnių ir Nepriklausomą Lietuvą, bei tautos laisvę ir teises laikotarpis, kai M. Biržiška vadovavo neprievartinei, civilinei, kultūrinei piliečių akcijai „už Nepriklausomą Lietuvą su sostine Vilniuje”. Kaip priemonės savo politinei, visuomeninei, kultūrinei programai įgyvendinti M. Biržiška ėmėsi spaudos darbo, redagavo ne vieną laikraštį, kasdien skelbė straipsnių. Laikraščiai kas kelis mėnesius buvo uždaromi, straipsniai cenzūruojami, bet M. Biržiškos pastangomis vėl būdavo atgaivinami, tęsė darbą kitu pavadinimu. Per laikraščius buvo vykdoma plati akcija informuoti, sąmoninti Vilnijos visuomenę, ginti piliečių teises, šviesinti liaudį, palaikyti visuomenės ryšį su visos Lietuvos reikalais ir politika. Be to, tuo metu laikraščių puslapiuose M. Biržiška paskelbė apie 50 knygų apie Lietuvą lenkų kalba.

Šiuo laikotarpiu buvo veikiama nelaisvės sąlygomis, bet, nenuleidžiant rankų, buvo daroma visa, kas įma-

noma, ginant Lietuvos teisę į Vilnių. Įdomus Vilniaus istorijos faktas: jau 1920 m. liepos mėnesį, kai lenkai raudonosios armijos buvo išstumti iš Vilniaus, lietuviai su Laikiniu Vilniaus lietuvių komitetu, vadovaujami M. Biržiškos, sulaukė pirmojo Vilniaus sugrįžimo Lietuvai. Įdomu, kad tuo momentu ir lenkų, ir Rusijos vadovybė Vilnių pripažino Lietuvai. Remiantis Lietuvos-Rusijos 1920 m. liepos 12 d. taikos sutartimi, į Vilnių pro Šnipiškes įžengė Lietuvos kariuomenė. Vilnius buvo perduotas Lietuvai, ir po atkaklių derybų raudonoji armija 1920 m. rugpjūčio 26 d. iš Vilniaus pasitraukė. Į Vilnių sugrįžo Lietuvos valdžia, įstai-gos, posėdžiavo Kazio Griniaus ministrų kabinetas. Vyko derybos su lenkais, bet tuo metu tik viena vietinių lenkų grupė, vadinami „krajovcai”, buvo bendradarbiavimo su Lietuva šalininkai.

M. Biržiška buvo deleguotas į Suvalkų derybas, kaip geriausiai žinantis Vilniaus krašto reikalus. Deja, jau derybų metu išryškėjo klasta, ir generolo Liucijaus Želigovskio divizijos užėmė Vilnių. Tik po pusanatro mėnesio M. Biržiškai Tautų Sąjungos traukiniu pavyko grįžti į Vilnių ir tęsti savo darbus. M. Biržiška su kitais Vilniaus veikėjais per spaudą ir kitais būdais priešinosi ruošiant rinkimus į vadintą „Vidurinės Lietuvos seimą”. Vilniaus lietuvių visuomenė nusprendė rinkimuose nedalyvauti. M. Biržiška su kitais veikėjais skelbė bendrą lietuvių, gudų ir žydų nusistatymą nedalyvauti netikruose rinkimuose, taip pat rinko medžiagą apie rinkimų pažeidimus. Dėl to M. Biržiškai ir kitiems 33 vilniečiams ne savo noru teko palikti Vilnių – jie buvo deportuoti.

Vėliau M. Biržiška dar atvažiuodavo į Vilnių mokslo reikalais, o 1939

m., Vilnių sugrąžinus Lietuvai, nuo 1940 m. pradžios jis grįžo atkurti ir vadovauti Vilniaus universitetui. Galiausiai aplinkybių verčiamas pasitraukė iš Lietuvos 1944-aisiais. Bet ir būdamas emigracijoje, rašė apie Vilnių, ir manė, kad jo gyvenimo odisėja turėtų baigtis grįžimu į Vilnių...

Simboliška, kad vėl atkuriant Lietuvą, M. Biržiška jau mūsų laikais iš tikrųjų sugrįžo į Vilnių savo mokslo darbais, savo archyvu, savo rankraščiais, į Signatarų namus – savo knygomis, autentiška biblioteka, autentiškais atminimo daiktais. Šiandien mes džiaugiamės M. Biržiškos muziejiniu kambariu. Tai tikrai galima laikyti jo valios išpildymu, – būti vilniečiu, būti Vilniuje su visa Vilniaus ir Lietuvos visuomene. Na, o šiomis dienomis iš Amerikos į Vilniaus Rasų kapines sugrįžo amžino poilsio ir M. Biržiškos bei jo šeimos narių palaikai.

„Lietuvos istorija”

Atkelta iš 3 psl.

Knygos autorių ir prie jos išleidimo prisidėjusius žmones sveikino ir jiems dėkojo Lietuvos istorijos instituto direktorius Rimantas Miknius, pasidžiaugęs, kad atsirado labai vertinga istorijos knyga, kuri tikrai ras savo skaitytojus. Renginyje dalyvavęs akademikas Antanas Tyla teigė, kad jau seniai pažinojo istoriką B. Makauską, stebėjo kaip jis visada atsakingai ir rimtai žiūrėjo į savo darbą, kaip gilinosi į medžiagą. Autoriui jis linkėjo sveikatos ir iš-tvermės toliau darbuojantis Lietuvos istorijos baruose.

Profesorius, Lietuvių išeivijos instituto direktorius Egidijus Aleksandravičius pasidžiaugė, kad vienas pirmųjų išsamiau susipažino su naująja knyga. Jis prisiminė 1990-uosius metus, kai Amerikoje su V. Mikūnu daug diskutavo apie tokios knygos poreikį ir svarstė, kas galėtų parašyti išsamią ir į vieną tomą telpančią Lietuvos istoriją. Buvo galvojama apie profesorių Eduardą Gudavičių, bet jam trumpai parašyti nepavyko, vienas storas tomas apėmė tik nedidelę dalį anks-tyvosios istorijos.

„Labai sveikinu ir džiaugiuosi, nes Lietuvos istorijos iki mūsų dienų nepavyko parašyti E. Gudavičiui, nepa-

vyko ir kitam istorikui Zenonui Ivinskiui, o štai Broniui Makauskui pavyko”, – sakė direktorius.

Už didžiulį darbą ne tik kaip knygos autoriui, bet ir kaip diplomatui, Lietuvos konsulai Tilžėje B. Makauskui dėkojo Vydūno draugijos garbės pirmininkas Vacys Bagdonavičius, įteikęs jam savo neseniai su Aušra Martišiūte-

Linartiene parašytą knygą „Vy-dūnas”. Tokią pat knygą jis įteikė ir D. Janutai už jo paramą būsi-mam Vydūno paminklui Tilžėje, kuris Lietuvos konsulato terito-rijoje atsiras dar šiais metais.

„Apie B. Makauską ir jo dar-bus bei nuopelnus galima ilgai kalbėti. Kelerius metus Tilžėje, mieste, kur didžiąją savo gyveni-mo dalį praleido Vydūnas jam teko dirbti nelengvomis sąlygo-mis, bet jis padarė tikrai daug. Ti-kiuosi, kad jis ir toliau dirbs Ma-žosios Lietuvos labui”, – sakė V. Bagdonavičius.

Visiems už sveikinimus dė-kodamas B. Makauskas pabrėžė, kad jam itin svarbi buvo A. Avi-žienio pagalba, kuris priglaudė istoriką Vytauto Didžiojo univer-sitete, leido jam būti Senato nariu, rėmė jo darbus. Jis dėkojo ir D. Ja-nutai, ir R. Dirvoniui bei kitiems,

kurių dėka turime „Lietuvos istoriją” anglų kalba. „Čia ir yra ta dalis jūsų, kurią aš vadinu solidaria Lietuva”, – sakė knygos autorius.

Ypatingas svečias – partizanas Juozas Jakavonis-Tigras.

Į renginį susirinko sausakimša salė žmonių.

A. Vaškevičiaus nuotraukos

LIETUVA IR PASAULIS

Parengė Vitalius Zaikauskas

Baltijos šalims – prestižinė premija

Vilnius (Prezidentūros info) – Europai laikas perimti savo saugumą į savo rankas, liepos 14 dieną Vokietijoje drauge su Latvijos ir Estijos vadovais atsiimdama Westfalijos taikos premiją sakė prezidentė Dalia Grybauskaitė. „Šiandien mes žinome, kad Europai laikas paimti į savo rankas saugumą ir gynybą. Ir tai ne tik dėl grėsmių, tai ir dėl mūsų žmonių ateities, dėl siekio garantuoti mūsų žmonėms klestėjimą ir saugumą, nes niekas nėra duodama savaime“, – atsiimdama Baltijos šalims skirtą premiją sakė D. Grybauskaitė.

Westfalijos taikos premija Baltijos šalims skirta už išskirtinį demokratinio vystymosi pavyzdį ir indėlį į Europos taiką.

„Mes iškovojoame laisvę su daunuojančia revoliucija, štai kas mes esame. Ir dėl to mes nieko nebijome – ir mūsų kaimyno, kuris elgiasi agresyviai, ir ties mūsų siena, ir Europoje. Mes nebijome, nes žinome, kad turime draugų. Turime Vokietiją, kitas šalis, kurios yra mūsų žemėje – ginančios ir atgrasančios“, – kalbėjo Lietuvos vadovė.

Westfalijos taikos premija teikiama kas dvejus metus už ypatingus nuopelnus stiprinant Europos ir tarp-

Prezidentė D. Grybauskaitė Lietuvos žmonių vardu atsiėmė prestižinį apdovanojimą.

R. Dačkaus/Prezidento kanceliarija nuotr.

tautinę taiką. Tarp premijos laureatų – buvęs Čekijos prezidentas Vaclav Havel, buvęs JT generalinis sekretorius ir Nobelio taikos premijos laureatas Kofi Annan, Jordanijos karalius Abdullah II, buvę Vokietijos kancleriai Helmut Kohl ir Helmut Schmidt.

Ši premija kaskart skiriama ir jaunimo organizacijai. Šių metų laureatai – jaunieji skautai.

Premijos steigėja yra Westfalijos ir Lippės regionų verslo asociacija, vienijanti per 60 tarptautinių kompanijų. Westfalijos premija įsteigta 1998-aisiais, minint Vestfalijos taikos 350-ąsias metines. Šia sutartimi buvo užbaigti religiniai karai Europoje, padėti pamatai šiuolaikinei tarptautinei politikai.

Paminėtos S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio metinės

Vilnius, Myslibužas, Kaunas (ELTA, BNS) – Su viltimi ir žinia Lietuvai, New Yorke pakilę lakūnai Steponas Darius ir Stasys Girėnas, tapo neatskiriama lietuvių tapatybės dalimi, drąsos, patriotizmo ir meilės Tėvynei simboliais.

Pszczelniko miške, surengtame minėjime dalyvavo užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius, krašto apsaugos ministras Raimundas Karoblis, delegacijos iš Lietuvos ir Lenkijos, vietos lietuvių bendruomenė.

S. Dariaus ir S. Girėno transatlantinio skrydžio 85-ųjų metinių minėjimo renginius organizavo Lietuvos Respublikos ambasada Lenkijoje, Garbės konsulas Vakarų Pamario vadijoje Wiesław Wierzechos.

Airijos mokyklose bus mokoma lietuvių kalbos

Vilnius (Mano vyriausybė) – Airijos bendrojo ugdymo mokyklos nuo rugsėjo siūlys mokytis lietuvių kalbos.

Kelerius metus diskutuotą iniciatyvą iš pradžių numatoma išbandyti 2–3 mokyklose. Planuojama, kad vėliau tokios pamokos būtų įvestos 25 bendrojo lavinimo mokyklose, kuriose vidutiniškai kiekvienoje mokosi apie 15 lietuvių.

Lietuvių kalba, numatoma, bus pasirenkamasis dalykas – neprivalomas visiems mokiniams. Planuojama, kad kalbos kursas apimtų apie 100 val., kurios būtų skirtos 12–16 metų mokiniams ir turėtų būti išdėstytos

per dvejus arba trejus metus.

Mokyklas, kuriose turėtų būti išbandomas lietuvių kalbos kursas, atrinks Lietuvos ambasada Airijoje ir Airijos švietimo departamento Aukštesniojo lygio kalbų mokymo iniciatyva.

Airija 2017 metais priėmė naują Užsienio kalbų mokymo strategiją, kurioje lietuvių kalba vadinama „paveldėtąja“ (angl. heritage language). Toks statusas dar suteiktas lenkų ir portugalų kalboms.

Oficiali statistika rodo, kad Airijoje gyvena apie 40 tūkst. lietuvių, tačiau Lietuvos pareigūnai mano, kad realus skaičius yra dukart didesnis.

Rumšiškėse prasidėjo tautinė skautų stovykla

Vilnius (BNS) – Liepos 14 dieną Kaišiadorių rajone, Rumšiškėse, prasidėjo savaitės trukmės tautinė skautų stovykla „Laužų karta“.

Į šią stovyklą susirinko skautai iš visos Lietuvos bei įvairių užsienio šalių, daugiau kaip 3,3 tūkst. dalyvių iš

23 skirtingų šalių.

Tautinė skautų stovykla yra didžiausias penkmečio skautiškas renginys, šiemet jis taip pat skirtas paminėti skautų įsikūrimo Lietuvoje šimtmečio jubiliejų.

V. Putinas susitiko su E. Macron

Maskva (BNS) – Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas liepos 15 dieną Kremliuje susitiko su Prancūzijos kolega Emmanuel Macron ir vėliau pareiškė, kad Rusija ir Prancūzija laipsniškai atkuria įšaldytus bendradarbiavimo mechanizmus. Jis taip pat išreiškė viltį, kad bus išspręstos visos dvišalio bendradarbiavimo problemos.

„Laipsniškai atkuriamo įprasti-

nus bendradarbiavimo mechanizmus. Tai duoda pagrindo manyti, kad įveiksime visus sunkumus, su kuriais susidūrėme pastaruoju metu, ir sugrįžime į pozityvios plėtros kelią“, – po susitikimo sakė V. Putinas.

Savo ruožtu Prancūzijos prezidentas pareiškė esąs pasirengęs „tęsti dialogą“, pradėtą su V. Putinu Sankt Peterburge gegužės 24–25 d.

Netiki, kad Rusija išduotų įtariamuosius

Washingtonas (Die-na.lt) – Dvylikai Rusijos karinės žvalgybos pareigūnų pateikti kaltinimai dėl prieš Demokratų partiją įvykdytas kibernetinės atakas per 2016 metų rinkimus pranešė Donald Trump patarėjas nacionalinio saugumo klausimais John Bolton.

ABC televizijos kanalo laidai „This Week“ J. Bolton sakė, kad rusams pateikti kaltinimai rodo, kad Amerikos teisingumo sistema žino apie rusų kišimąsi į JAV prezidento rinkimus.

J. Bolton taip pat pridūrė manąs, kad „sunku pagalvoti“, jog Rusijos žvalgybos pareigūnai galėtų įvykdyti tokią operaciją be V. Putino žinios.

JAV prezidento patarėjas nacionalinio saugumo klausimais skeptiškai vertina galimybes, kad Rusija išduotų

J. Bolton netiki, kad Rusija išduotų įtariamuosius rengus kibernetines atakas.

AOL nuotr.

Jungtinėms Valstijoms kibernetinėmis atakomis kaltinamų 12 savo piliečių.

JAV apkaltino 12 Rusijos žvalgybos pareigūnų kišimusi į 2016-aisiais vykusius Amerikos prezidento rinkimus.

D. Trump priešėmis vadina ES, Rusiją, Kiniją

Washingtonas (LRT.lt) – Jungtinių Valstijų prezidentas Donald Trump priešėmis pavadino Europos Sąjungą (ES), Rusiją ir Kiniją.

Tai šalies vadovas pareiškė prieš jo susitikimą su Rusijos prezidentu Vladimiru Putinu.

„Na, manau, kad mes turime daug priešų. Aš manau, kad Europos Sąjunga yra priešė pagal tai, ką daro su mumis prekybos klausimais“, – televizijai CBS sakė D. Trump.

D. Trump patarė ES paduoti į teismą

Londonas (BNS) – Didžiosios Britanijos ministrė pirmininkė Theresa May pareiškė, kad Jungtinių Valstijų prezidentas Donald Trump jai patarė paduoti Europos Sąjungą (ES) į teismą dėl „Brexit“.

Amerikos prezidentas liepos 13 dieną per bendrą spaudos konferenciją su Th. May žurnalistams sakė, kad britų premjerei davė patarimą, kurį ji palaikė „per brutaliu“. Sekmadienį BBC laidoje „Andrew Marr Show“ dalyvavusi JK vyriausybės vadovė, paklausta, koks tai buvo patarimas, šypsodamasi atsakė: „Jis man patarė paduoti ES į teismą. Ne derėtis su ja, o paduoti ją į teismą“.

D. Trump pirmąją oficialųją vizitą Britanijoje praėjusią savaitę temdė

skandalingi ir nediplomatiški jo komentarami apie Th. May vadovavimą, ypač tai, kaip ji derasi dėl „Brexit“.

Paskelbtame dienraščiui „The Sun“ duotame interviu D. Trump sakė, kad britų premjerės požiūris veikiau-siai „sunaikino“ galimybes su Jungtinėmis Valstijomis susitarti dėl laisvosios prekybos. Ji teigė sakęs Th. May, kaip vykdyti „Brexit“ derybas, „tačiau ji manęs neklausė“.

Tokie D. Trump pareiškimai daugelį Britanijoje šokiravo, net ir Th. May oponentus. Amerikos prezidentas vėliau mėgino švelninti padėtį per bendrą spaudos konferenciją su Th. May žurnalistams sakė, kad ji yra „nuostabi moteris“, kuri „atlieka fantastišką darbą“ būdama ministre pirmininke.

D.Trump ketina kandidatuoti antrai kadencija

Londonas (BNS) – JAV prezidentas Donald Trump interviu britų leidiniui „The Daily Mail“ pareiškė, jog ketina 2020 metais kandidatuoti į JAV prezidentus.

„Esu ryžtingai tam nusiteikęs. Panašu, to nori visi“, – pareiškė D.

Trump, atsakydamas į klausimą, ar jis ketina 2020 metais dalyvauti rinkimuose.

Paklaustas, ar, jo nuomone, yra demokratų atstovų, kurie galėtų su juo varžytis dėl šio posto, D. Trump atsakė neigiamai.

85-osios „Lituanicos” skrydžio metinės: didžiunosimės amžinai

Atkelta iš 1 psl.

Minėjimo metu kalbės LR generalinis konsulas Mantvydas Bekešius pabrėžė, kad šiais metais yra minimos ne tik 85-ąsias skrydžio metinės, bet ir Lietuvos valstybės šimtmetis. S. Darius ir S. Girėnas savo skrydžiu siekė suvienyti lietuvius visame pasaulyje, sutelkti tautą, o taip pat išgarsinti Lietuvos vardą. Todėl konsulas paragino šį žygdarbį prisiminti ir pasakoti jaunajai kartai didvyrišką narsių lakūnų istoriją, tokiu būdu skiepyti jaunimui patriotinius jausmus.

Sekmadienio šv. Mišiose, vykusiose Švč. Mergelės Marijos Gimimo bažnyčioje, taip pat buvo paminėtas S. Dariaus ir S. Girėno skrydis, sugiedotas Lietuvos himnas. Po pamaldų minėjimo dalyvių prisirinko pilna parapijos salė. Čia susirinkusieji galėjo pasižiūrėti Balzeko lietuvių kultūros muziejaus parengtą parodą, skirtą S. Dariaus ir S. Girėno skrydžiui paminėti.

Taip pat buvo parodytas Arvydo Reneckio filmas apie tai, kaip „Lituanicos” skrydis buvo paminėtas prieš 25-

Balzeko lietuvių kultūros muziejaus parengta paroda domino susirinkusius.

erius metus. 60-osios S. Dariaus ir S. Girėno skrydžio metinės – jau taip pat istorija, su kuria daugelis filmo žiūrovų susipažino pirmą kartą.

Teatro „Viltis” aktoriai parodė prieš penkerius metus režisierės Apolonijos Steponavičienės sukurta spektaklį „Lituanica”. Scenoje atgijo 85-erių metų senumo įvykiai, kai paskutinei vakarienei prieš „Lituanicos” skrydį susėdo S. Darius ir S. Girėnas su savo artimaisiais ir draugais. Lakūnus scenoje įkūnijo Algimantas Barniškis ir Jonas Platakis.

Šventės ir minėjimo sumanytojai ir įkvėpėjai – Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga (ALIAS). Šios organizacijos vicepirmininkė ir at-

stovė spaudai Aurelija Dobrovolskienė sakė, kad į pasirengimą minėjimui ir šventei entuziastingai įsijungė ir daugiau lietuvių organizacijų – Amerikos lietuvių taryba (ALT’as) Lietuvių šaulių sąjunga išėivijoje ir kt. Vienos iš rengėjų – JAV LB Marquette Parko apylinkės valdybos pirminkė Auksuolė Kišonaitė-Marciulevičienė pasiūlė pakviesti teatrą „Viltis”, kurie mielai sutiko dalyvauti ir parodyti spektaklį.

Legendinius lakūnus scenoje įkūnijo J. Platakis (k.) ir A. Barniškis. A. Kižytės nuotraukos

1933 metų liepos 15 dieną lietuvių lakūnų Stepono Dariaus ir Stasio Girėno pilotuojamas lėktuvas „Lituanica” pakilo iš New York Floyd Bennet Field oro uosto ir išskrido į Lietuvą. Šis skrydis jam nepritaikytu nedideliu lėktuvėliu pareikalavo didelės pilotų drąsos ir pasiryžimo. Sėkmingai perskridę Atlantą, S. Darius ir S. Girėnas taip ir nepasiekė Lietuvos. „Lituanica” nukrito tuometinio Soldino (tuomet Vokietijos, dabar Lenkijos teritorija) apylinkėse, likus visai nedaug iki Lietuvos, kur didvyrių pilotuojamos „Lituanicos” laukė susirinkusi minia. Drąsus lietuvių skrydis įėjo į pasaulio aviacijos istoriją.

Viršūnių susitikimas

Atkelta iš 2 psl.

D. Trump konferencijoje taip pat pažymėjo, kad jau dabar bendradarbiaujama kovoje su terorizmu. Anksčiau JAV žinybos perspėjo Rusiją dėl galimo teroristinio išpuolio Sankt Peterburge, ir Rusijai tuomet pavyko su tuo susidoroti.

Tiek V. Putinas, tiek D. Trump patvirtino, kad JAV pozicija dėl Krymo aneksijos po susitikimo nepasikeitė. „Prezidento Donald Trump pozicija Krymo klausimu žinoma, ir jis jos laikosi, jis kalba apie Krymo prijungimo prie Rusijos neteisėtumą. Mūsų požiūris kitoks. Mes manome, kad surengėme referendumą griežtai laiky-

damiesi tarptautinės teisės, JT įstatų. Mums, Rusijos Federacijai, šis klausimas galutinai išspręstas. Viskas”, – pabrėžė Rusijos prezidentas per spaudos konferenciją.

D. Trump, kalbėdamas apie Vokietijos ir Rusijos projektą „Nord Stream 2”, sakė, kad „Vokietija priėmė tokį sprendimą. Linkiu abiem valstybėms sėkmės”, tačiau pabrėžė, kad JAV išlieka stipria konkurente tiek Vokietijai, tiek Rusijai.

Kalbėdamas apie JAV prezidento rinkimus ir galimą Rusijos kišimąsi į JAV vidaus politiką, D. Trump griežtai pabrėžė, kad „nebuvo jokių ryšių su Rusija. Aš nepažinojau Vladimiru Putino, tai nesąmonė”.

ELTA

A † A IRENAI VILKIENEI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame liūdinčius šeimos narius: vaikus VYTENĮ, REGINĄ, ALMĄ, GRAŽINĄ su šeimomis ir vaikaičiais.

„Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, – nors ir numirtų, bus gyvas” (Jn 11, 19–27)

Lietuvių skautų sąjunga

ATLANTIC
ExpressCorp.

SIUNTINIAI Į VISĄ
EUROPOS SĄJUNGĄ

Ukraina, Baltarusija,
Moldova, Rusija

Greičiausi
pristatymo terminai

Kiekviena dėžė nemokamai
apdrausta \$100

Siūlome automobilių
gabenimą į visas pasaulio
salis, automobilių pirkimą
iš visų JAV auksionų,
asmens turto
perkraudymą

Siuntinių paėmimas iš namų

Asmeninės siuntos
708-907-3000

Sekite savo siuntas:
AtlanticExpressCorp.com/tracking

Centrinio ofiso adresas
8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

SAUGUMO IR GREIČIO
GARANTUOJA

Siuntinių Priėmimo Vietos

Atlantic Express Centrinis Ofisas
8801 S. 78th Ave. Bridgeview, IL 60455
Tel: 708-907-3000

Rūta
6551 South Cass Ave Westmont, IL 60559
Tel: 630-964-7882

Eurus Deli
22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137
Tel: 630-469-4290

Biomed
360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060
Tel: 847-566-6676

Royal Petal
188 E. Wend St. Lemont, IL 60439
Tel: 630-257-0339

Excel Insurance
5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641
Tel: 773-777-4700

Romanian American Network
6201 W. Howard St. B3 Niles, IL 60714
Tel: 847-897-6710

Granitex
704 N. Larch Ave. Elmhurst, IL 60126
Tel: 630-888-1838

Harvest Fresh
(Vit. Booth) 100 E. Rand Rd. Arlington Hights, IL 60004
Tel: 224-625-0331

Real Exteriors
3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176
Tel: 847-671-1155

Lithuanian Plaza
9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465
Tel: 708-599-9866

Galos Caves
6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634
Tel: 773-283-7701

Kunigaikščių Užėja
6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501
Tel: 708-594-5622

Biomed 2
4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706
Tel: 773-656-2430

Kalyra
338 S. Rohlwing Rd. Palatine, IL 60074
Tel: 847-776-7766

Continental USA
2207 W Chicago Ave, Chicago, IL 60622
Tel: 773-489-9770

Ina Stankevičienė
Adresas: 2711 W. 71st Street Chicago, IL 60629
Tel: 773-476-9999

„Draugo” prenumeratoriai gali skaityti „Draugą” internete be jokio papildomo mokesčio. Pageidaujantys turėtų parašyti apie tai administracijai:
administracija@draugas.org
ir gauti „log in” bei slaptažodį.
Skaitykite „Draugą” greičiau!

CHIRURGAJ

PETRAS V. KISIELIUS, MD, FACS
INKSTŲ, PŪSLĖS, PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
Center for Health
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
Tel. 331-221-9004

DANTŲ GYDYTOJAI

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarti galima angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
Tel. 708-422-8260

AKIŲ LIGOS

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

ADVOKATAI

Advokatas
GINTARAS P. ČEPĖNAS
6436 S. Pulaski Rd.,
Chicago, IL 60629
Tel. 773-582-4500
Valandos susitarus

PAS MUS IR APLINK MUS

■ Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčioje (2745 W. 44th St., Chicago, IL) liepos 22 d. 10 val. r. švėsime 16-tąjį eilinį metų sekmadienį. Eucharistijos šventimą atnašaus kunigas Gediminas Keršys. Lietuviškos Mišios taip pat vyksta kiekvieną ketvirtadienį 8:30 val. r. Maloniai kviečiame visus dalyvauti.

■ Organizuojama vienos dienos išvyka autobusu į „Bristol Renaissance Faire“ (prie Ilinojaus-Wisconsino sienos) – rugpjūčio 4 d., šeštadienį. Išvykstame – 9 val. r., grįžtame – apie 6 val. v. Kaina suaugusiam – 50 dol., vaikui – 30 dol. Daugiau informacijos Švč. M. Marijos Gimimo parapijoje tel. 773-776-4600 arba 773-860-7547 (Audra).

Atmintyje atgijo 1933 m. liepos 15-oji

Praėjusį sekmadienį, liepos 15 d., Beverly Shores lietuvių klubo nariai ir svečiai po lietuviškų šv. Mišių šv. Onos bažnytylėje nuvyko į netoliese esantį „Lituanica“ parką, kur stovi paminklas mūsų legendiniams lakūnams – Steponui Dariui ir Stasiui Girėnui. Simboliškai paminėjome „Lituanicos“ skrydžio per Atlantą 85-ąsias metines.

Rūtos Sidabrienės info ir nuotr.

amazon
smile
You shop. Amazon gives.

Ar žinote, kad vienas didžiausių interneto prekybos svetainių „Amazon“ turi labai gražią programą, pavadinimu „Smile“, skirtą paremti pelno nesiekiančias organizacijas? „Amazon“ nuo kiekvieno pirkinio skiria 0.5 proc. išleistos sumos jūsų pasirinktai organizacijai – jums tai nekainuoja nė cento.

Perkant dovanėles iš „Amazon“, kviečiame pasirinkti „Draugas Foundation“ organizaciją. Taip papildomai neišleisdami nė cento, jūs paremsite „Draugo“, „Draugas News“ ir „Lithuanian Heritage“ leidinius.

Kaip tai padaryti? Ruošdamiesi apsipirkti „Amazon“, įveskite **smile.amazon.com/ch/36-3916303** interneto adresą. Dėkojame už paramą – net ir mažiausia auka yra reikšminga ir reikalinga! Praneškite apie tai kitiems!

DRAUGAS,

4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629

administracija@draugas.org

Pagauta akimirka

Auksuolė Kišonaitė-Marciulevičienė liepos 6 d. Navy Pier, Čikagoje.

Sandra Scedrina nuotr.

GEDIMINO LITUANISTINĖ MOKYKLA

**Pradedama mokinių registracija
2018–2019 mokslo metams**

Į mokyklą priimami vaikai nuo 3 metų
Mokslo metų pradžia rugsėjo 8 d.

Informacija: glm.ilinojus@gmail.com
Direktorė Jurita Gonta 847-630-0098
116 N Lake St, Mundelein, IL 60060

Remkime Draugo fondą

Nuo 1992 metų Draugo fondas padeda išlaikyti mūsų lietuvišką, katalikišką „Draugo“ laikraštį. Prisiminkite Draugo fondą savo testamente. Keletas stambesnių palikimų užtikrins „Draugo“ laikraščio gyvavimą daugelį metų!

www.draugofondas.org